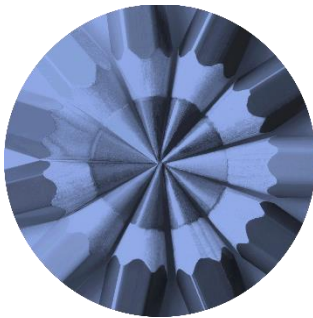

Vinkit opettajalle ongelmanratkaisutuokion ohjaamiseen

Alisa Uusi-Kilponen Helsingin yliopistosta on koostanut tämän osion kootut vinkit opettajille ongelmanratkaisutuokioiden ohjaamiseen. Vinkit ovat sellaisia, joiden merkitys on korostunut LUMATIKKA-hankkeessa (2018–2022) ongelmanratkaisutuokioita ohjanneiden opettajien reflektioissa. Niistä välittyy erityisesti opettajan merkitys eri vaiheissa. Poimi vinkit omaan opetukseesi.

1. Valmistaudu huolellisesti ongelmanratkaisutuokioon ja suunnittele tuokio sellaiseksi, että se motivoi ja tarjoaa oivaltamisen kokemuksia kaikille.

- Tutustu ongelmatehtävään itse ja yritä mitoitaa se oppijoittesi taitotason mukaiseksi tai sellaiseksi, että yhteistyöllä he voivat saada jutun päästä kiinni. Valmistele tuokioon tarvittavat materiaalit, jotka tukevat ymmärrystä ja konkretisoivat tutkivaa toimintaa.
- Mieti, voisiko tehtävää konkretisoida oppijan elämänpiiriin tai motivoida vaikutusmahdollisuuden avulla. Joskus tehtävä itsessäänkin kohtaa lasten kiinnostuksenkohteiden kanssa, mikä toimii motivaattorina.
- Mieti etukäteen sekä oppijoille että itsellesi tavoitteet, jotka haluat tuokiolla saavuttaa.
- Mieti ennakkoon tunnin organisointia ja aikataulutusta tavoitteiden täyttymiseksi sekä fasilitoivia kysymyksiä, jotka ohjaavat oppilaita uusien ratkaisujen oivaltamiseen. Miten oppijat ajattelevat? Millaisilla kysymyksillä ohjata eteenpäin paljastamatta liikaa? Miten saattaa heidät keskustelemaan ja kielentämään ajatuksiaan toistensa kanssa?

2. Tee toiminta läpinäkyväksi ja varmista, että oppijat ovat ymmärtäneet ongelman.

- On hyvä, että myös oppilaat osaavat asennoitua erilaiseen tehtävätyyppiin. Oppijoiden tulee tietää, mitä heiltä odotetaan.
- Tavoitteet ja työskentelytapa on hyvä käydä läpi. Näin varmistat, että puhutaan samasta asiasta. Työohje voidaan lukea yhdessä ja varmistaa käsitteiden ymmärrys.
- Muista ja muistuta, että ongelmanratkaisu on vaiheittain etenevä prosessi, jonka aikana pääsee tutkimaan ja keksimään ratkaisuja kokeilevasti, ja myös erehtyvästi.

3. Tue jokaisen oppijan omaa ajatteluprosessia ja kehu sekä yritä ymmärtää sitä, sillä ohjauksella ja kannustuksella prosessin eri vaiheissa on suuri merkitys.

- Luo ryhmään turvallinen ilmapiiri, jossa on sijaa kokeilemiselle ja erehtymiselle. Kannusta positiivisen ilmapiirin avulla osallistumaan tutkimiseen ja keskusteluun.

- Aktivoi oppijan ajattelua jumikohdissa ohjaavien ja syventävien kysymysten sekä itseluottamuksen vahvistamisen avulla. Jos soveltava tehtävä hämmentää oppijaa, voit yrittää verrata tilannetta johonkin tutumpaan tilanteeseen, johon tehtävä liittyy.
- Lapsilla ja nuorilla on erilaisia tarpeita, jotka on hyvä tunnistaa ja huomioida ohjauksessa sekä kaikissa ongelmanratkaisuprosessin vaiheissa.
- Hyväksy tunnin realiteetit ja oppijoiden voimavarat.

4. Toteuta yhteenvetovaihe niin, että kaikki tai mahdollisimman moni saa kertoa ratkaisuisiaan, joiden pohjalta käynte yhteisen koonnin.

- Opettajana kannattaa olla valppaana jo tutkimisvaiheessa, jotta on mahdollista rakentaa hyvä etenevä kokonaisuus eri ryhmien ratkaisuisista ja päästää kaikki, tai ainakin moni, ääneen. Oleellista on kiinnittää arvioinnissa huomiota siihen, mikä on tavoitteena ja mitä on opiskeltu.
- On tärkeää, että oppijat saavat mahdollisuuden tuoda esille ajatuksiaan ja ratkaisujaan. Tue heitä kielentämään toimintaansa. Yhteyden ratkaisuideoiden ja opetettavan asian välille voi sitoa vaikkapa kokoamalla konkreettisesti yhteisen tuotoksen, joka havainnollistaa eri ratkaisuperiaatteita. Näin yhteinen toiminta on hyvin näkyvää.
- Vaikka kaikki ei onnistuisi suunnitelmien mukaisesti, ei se tarkoita, että kokeilu olisi epäonnistunut. Lisäksi ei pidä ajatella, että tarkoituksena olisi aina keksiä kaikkia ratkaisuja. Aloittamalla koonti perustason ratkaisuisista ja etenemällä haastavampiin, voidaan tukea ymmärrystä ja sitä, että jokaisen ratkaisuisilla on merkitystä. Opettajana voi kutoa systemaattisuutta eri ratkaisujen välille ja havainnollistaa niiden yhteydet.

5. Salli itsellesi ja oppijoillesi varaa virheille sekä ymmärrä riittävän hyvään toimintaan.

- Vaikka tunti olisi huolellisesti suunniteltu, ei kaikkea pysty mitenkään ottamaan huomioon.
- Oppijat tuovat tuokioon päivän tunteensa ja voimavaransa, joilla toteuttavat tehtäviä – niitä on vaikea arvioida ennakkoon.
- Myös epäonnistumiset voivat olla oppimiskokemuksia, ja niistä on hyvä jatkaa eteenpäin kokemuksista rikkaampana.